Blogi

Synkkä uutisvirta pitää kuluttajat varpaillaan – mutta käänne parempaan on mahdollinen

Suomen talous | 26.06.2026 | Petri Mäki-Fränti

KIRJOITTAJA

Petri Mäki-Fränti
Vanhempi ekonomisti

Yksityisen kulutuksen heikkous jarruttaa edelleen Suomen toipumista taantumasta. Kulutushaluja näyttää jarruttavan varsinkin kuluttajien luottamuksen heikkous.

Tilastokeskuksen julkaisema *kotitalouksien luottamusindikaattori* mittaa suomalaisten luottamusta sekä omaan että Suomen talouteen. Indikaattorin arvo sukelsi keväällä 2022 Ukrainan sodan alkamisen ja sitä seuranneen energiakriisin myötä, ja luottamuksen palautuminen entiselleen on ollut hidasta.

Luottamus talouteen on yhteydessä mm. ikään ja tulotasoon. Luottamusindikaattori on tavannut saada korkeimmat arvonsa ikäluokassa 18-29 -vuotta, ja heikentynyt kohti vanhempia ikäluokkia. Nuorten luottamus oli vielä toukokuussa 2026 edelleen hiukan vahvempaa kuin vanhempien ikäluokkien, mutta erot ikäluokkien välillä ovat kaventuneet verrattuna tilanteeseen vuosikymmenen vaihteessa.

Luottamus on yhteydessä myös kotitalouden tuloihin. Jos kotitaloudet luokitellaan palkkatulojensa perusteella tuloneljänneksiin, luottamus on ollut pitkään heikointa pienituloisimmassa, ja vastaavasti vahvinta suurituloisimmassa neljänneksessä. Tuloryhmien väliset erot luottamuksessa ovat myös jonkin verran kasvaneet parin viime vuoden aikana. Pienituloisten luottamus on polkenut kutakuinkin paikallaan samalla kun suurituloisimpien luottamus on ollut välillä jo vahvistumaan päin.

Oma kysymyksensä on, muodostavatko kotitaloudet tilannekuvansa taloudesta enemmän faktojen vai fiiliksen pohjalta? Onko jatkuva huonojen uutisten virta mahdollisesti jo itsessään

riittänyt murentamaan kotitalouksien uskon tulevaisuuteen, vaikka pahimmat uhkakuvat eivät ainakaan vielä ole toteutuneet?

Tuoreen kyselytutkimuksen mukaan maailmantilanteen kehityksellä on ollut suuri vaikutus suomalaisten kotitalouksien luottamukseen. Huonot uutiset maailmalta ovatkin seuranneet toisiaan koko 2020-luvun ajan. Koronapandemia, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sitä seurannut energiakriisi, Yhdysvaltain käynnistämä kauppasota, ja viimeksi sota Iranissa, ovat pitäneet ihmisiä varpaillaan. Ilmastonmuutoksen eteneminen kummittelee taustalla edelleen.

Huonojen uutisten määrän ja kuluttajaluottamuksen välistä yhteyttä pohdittiin Suomen Pankin tuoreessa artikkelissa. Viime vuosien uutisvirrasta jäljitettiin ensin tekstianalyysin avulla uutispiikkejä, eli ajanjaksoja, jolloin eri kriteerein määriteltyjen huonojen uutisten virta on ollut erityisen voimakasta. Sitten uutispiikkien ja luottamuksen käänteiden ajoittumista verrattiin keskenään.

Kiinnostava havainto oli, että luottamuksen notkahdukset ajoittuivat hiukan useammin yksiin kotimaiseen talousahdinkoon kuin geopolitiikkaan liittyvien uutispiikkien kanssa. Varsinaisen syy-seuraussuhteen etsiminen uutisten ja luottamuksen välillä edellyttäisi tosin tarkempaa analyysiä.

Geopolitiikkaa ja turvallisuustilannetta koskevat uutiset vaikuttavat luottamusilmapiiriin luultavasti eri tavalla kuin uutiset kotimaan taloustilanteesta. Uutiset maailmantilanteen heikkenemisestä kertovat riskeistä, joiden todennäköisyyttä ja vaikutuksia on vaikea hahmottaa. Huonot uutiset kotimaan taloustilanteesta kertovat sen sijaan konkreettista riskeistä, jotka voivat osua omalle kohdalle. Kuluttajahintojen ja korkojen nousu, työttömyyden kasvu, sosiaaliturvan leikkaukset tai SOTE-palveluiden heikkeneminen vaikuttavat usein pahimmin kotitalouksia, joiden taloudellinen asema on muutenkin heikko.

Taloustilanteesta on kuulunut alkuvuodesta vaihteeksi varovaisen hyviäkin uutisia. Toivottavasti uutisvirta kesän aikana vahvistuu ja kääntää luottamuksen taas nousuun.

Asiasanat

kuluttajien luottamus, Suomen talous